

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 28. märts 2018
(OR. fr)

7586/18

LIMITE

JUR 157
COUR 12
INST 133

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0900 (COD)

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Liidu Kohus
Kättesaamise kuupäev:	26. märts 2018
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Protokolli nr 3 (Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta) muutmine

Delegatsioonidele edastatakse Euroopa Liidu Kohtu presidendi kiri, millega esitatakse Euroopa Liidu Nõukogu eesistujale taotlus muuta protokoll nr 3 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta.

EUROOPA LIIDU
KOHTUS
President

Luxembourg, 26. märts 2018

*Hr Boyko Borissov
Euroopa Liidu Nõukogu eesistuja
Rue de la Loi 175
B-1048 Bruxelles*

Austatud eesistuja

Tuginedes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 281 teisele lõigule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artikli 106a lõikele 1, saadan Teile ja Euroopa Parlamendi presidendile käesoleva taotluse muuta protokoll nr 3 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta.

Jätkuks aruandele, mille ma Teile 14. detsembril 2017 saatsin ja mis käsitles võimalikke muudatusi eelotsuste tegemise pädevuse jaotuses Euroopa Kohtu ja Üldkohtu vahel, keskendutakse käesolevas ettepanekus kolmele põhilisele küsimusele: esiteks ELTL artikli 108 lõike 2 ning artiklite 258 ja 259 alusel esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagide esimese kohtuastmena menetlemise pädevuse Üldkohtule üleandmine, teiseks ELTL artikli 260 alusel tehtud Euroopa Kohtu otsuse mittenõuetekohase täitmisega seotud tühistamishagide menetlemise pädevuse jätmine Euroopa Kohtule ning kolmandaks teatud liiki apellatsioonkaebuste menetlusse võtmise otsustamise menetluse kehtestamine. Lisaks hõlmab taotlus terminoloogilise ühtlustamise ettepanekut.

Taotluse eesmärk on kasutada kõiki võimalusi, mida Euroopa Liidu kohtusüsteemi ülesehituse reform pakub, ja seetõttu on see eriti oluline õigussubjektide jaoks, kes ootavad Euroopa Kohtult ja Üldkohtult parima kvaliteediga kohtulikku kaitset.

Käesoleva taotlusega kavandavad põhikirja muudatused, mis on Teile edastatud kõigis Euroopa Liidu ametlikes keeltes, on üksikasjalikult lahti seletatud seletuskirjas, millele ma siinkohal viitaksin.

Küsimuste tekkimise korral olen valmis andma lisaselgitusi.

Sügava lugupidamisega

Koen Lenaerts

Protokolli nr 3 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta muutmise eelnõu

Nagu ilmneb aruandest, mille Euroopa Kohus 14. detsembril 2017 Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile esitas,¹ ei pea ta praeguses etapis vajalikuks teha ettepanekut muuta Euroopa Liidu Kohtu põhikirja protokolli nr 3 osas, mis puudutab eelotsuste tegemise pädevuse osaliselt üleandmist Üldkohtule. Sellise seisukoha aluseks olevad põhjendused on esitatud eelnimetatud aruandes ja need käsitlevad eelkõige eelotsusetaotluse keskset rolli liidu kohtusüsteemis ning vajadust anda liikmesriigi kohtutele kiire ja lõplik vastus küsimustele, mis neil on liidu õiguse tõlgendamise või kehtivuse kohta tekkinud, samuti probleeme, mis pädevuse osaline üleandmine Üldkohtule võib kaasa tuua praeguses olukorras, kus ühelt poolt menetletakse Euroopa Kohtule esitatud eelotsusetaotlusi kiiresti ja teisalt ei ole Euroopa Liidu kohtusüsteemi ülesehituse reformi kõik tagajärjed veel ilmnenu.

Euroopa Kohus märkis aruande järelduses, et ei saa siiski täielikult välistada, et tulevikus võidakse eelotsuste tegemise pädevus teatavates valdkondades üle anda. Lisaks viis Euroopa Liidu kohtusüsteemi ülesehituse reformiga seonduv laiem aruteluni Euroopa Kohtu ja Üldkohtu vahelise pädevuse jaotuse ja apellatsioonkaebuste menetlemise üle Euroopa Kohtus.

Nendes küsimustes toimunud arutelude tulemusena koostati käesolev eelnõu protokolli nr 3 muutmise kohta, mis käsitleb esiteks teatud liiki liikmesriigi kohustuste rikkumise hagide, täpsemalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELTL“) artikli 108 lõike 2 ning artiklite 258 ja 259 alusel esitatud hagide – välja arvatud selgelt määratletud erandid – esimese astmena menetlemise pädevuse Üldkohtule üleandmist (I); teiseks ELTL artikli 260 lõike 2 või 3 alusel tehtud kohtuotsuse mittenõuetekohase täitmisega seotud tühistamishagide menetlemise pädevuse Euroopa Kohtule üleandmist (II); kolmandaks apellatsioonkaebuste menetlusse võtmise otsustamise menetluse kehtestamist, et anda teatud liiki apellatsioonkaebused Euroopa Kohtule läbivaatamiseks üksnes juhul, kui need vastavad konkreetsetele kriteeriumidele (III), ning lõpuks protokolli sätete ja Lissaboni lepingu redaktsiooni ELTL sätete terminoloogilist ühtlustamist (IV).

¹ Aruanne Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2015. aasta määruse (EL, Euratom) 2015/2422, millega muudetakse protokolli nr 3 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta (ELT L 341, 24.12.2015, lk 14), artikli 3 lõike 2 alusel.

I. ELTL artikli 108 lõike 2 ning artiklite 258 ja 259 alusel esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagide esimese astmena menetlemise üldise pädevuse Üldkohtule üleandmine

Käesoleva ettepaneku esimene osa puudutab liikmesriigi kohustuste rikkumise hagnosisid. Euroopa Kohus teeb kooskõlastatult Üldkohtuga ettepaneku anda ELTL artikli 256 lõike 1 esimese lõigu viimase lause alusel Üldkohtule pädevus menetleda esimese astmena enamikku ELTL artikli 108 lõike 2 ning artiklite 258 ja 259 alusel esitatud hagidest. Euroopa Kohtu pädevusse tuleks aga jätta põhiseaduslikku mõõdet omavad ja kiireloomulised hagid ning täielikult või osaliselt ELTL artikli 260 alusel esitatud hagide läbivaatamine, millega võib kaasneda karistusmaksed või põhisumma määramine kostjale.

Praegu on kõik liikmesriigi kohustuste rikkumise hagid Euroopa Kohtu ainupädevuses, sõltumata nende õiguslikust alusest.

Kui sellist olukorda oli lihtne mõista 1988. aastal Esimese Astme Kohtu loomise ajal või isegi kümme aastat hiljem Nice'i lepingu allakirjutamisel, siis tundub see palju vähem põhjendatud 2018. aastal, mil Üldkohus menetleb esimese astmena kõiki füüsiliste või juriidiliste isikute esitatud hagnosisid ning hagnosisid (tegevusetus- või tühistamishagnosisid), mille on esitanud liidu liikmesriigid komisjoni vastuvõetud õigusaktide ja nõukogu teatavate õigusaktide peale. Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagide menetlemine Euroopa Kohtus on mitmes aspektis väga sarnane praegu Üldkohtu pädevuses olevate hagide menetlemisega.

ELTL artikli 108 lõike 2 või ELTL artikli 258 või 259 alusel esitatud hagi menetlemisel peab Euroopa Kohus kohtuasja aluseks olevaid fakte ja asjaolusid – mis on sageli keerukad – üksikasjalikult analüüsima ning enne, kui ta otsustab, kas esineb rikkumine või mitte, hindab ta hageja (enamikul juhtudel komisjoni) kõiki väiteid. Samuti eeldab selliste hagide menetlemine põhjalikku analüüsi liikmesriigi asjaomase õigusakti või praktika täpse ulatuse kohta.

Seega näib, et Üldkohus sobib eriti hästi niisuguseid hagnosisid lahendama, mis, nagu varasemad kogemused näitavad, sisaldavad sageli hulgaliselt faktilisi küsimusi, mille üle tuleb otsustada. Samas võib ELTL artikli 258 või 259 alusel esitatud hagnosisid hulgas olla siiski hagnosisid, millel on põhiseaduslik mõõde, mistõttu näib eelistatav jätta nende läbivaatamine Euroopa Kohtule. Siin peetakse eeskätt silmas hagnosisid, milles palutakse tuvastada, et liikmesriik on rikkunud Euroopa Liidu lepingust tulenevaid kohustusi – sealhulgas Euroopa Liidu põhiõiguste hartast tulenevaid kohustusi –, või siis hagnosisid, mis on esitatud ELTL kolmanda osa V jaotise alusel, milles kehtestatakse vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala. Nimelt kerkib nimetatud valdkonda puudutavates kohtuasjades, mis on algatatud Euroopa Kohtus – kas otse tühistamishagi või liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esitamisega või eelotsusemenetluses –, sageli väga tundlikke ja kiireloomulisi küsimusi tõlgendamise või kehtivuse kohta, mille puhul ei sobi hästi kaheastmeline kohtumenetlus.

Lisaks ei saa välistada, et ka Üldkohtu pädevusse antud hagnosisid puhul on vaja kohtuasi lõplikult lahendada, kui kohtuasjas on nõutav põhimõtteline otsus või kui eelkõige kohtuasja kiireloomulisusega seotud erakorralised asjaolud seda õigustavad. Nii nagu ELTL artikli 256 lõikes 3 sätestatud reegli puhul, mis kehtib juhul, kui Üldkohtule otsustatakse anda pädevus teha otsuseid eelotsuseasjades, nähakse ka käesolevas ettepanekus ette võimalus, et Üldkohus suunab asja otsustamiseks Euroopa Kohtusse. Asja suunamine võidakse otsustada kohtu algatusel või ühe poole taotlusel. Hea õigusemõistmise huvides – ja kohtuasja kiiremaks lahendamiseks – tuleb selline taotlus siiski esitada juba koos hagiavaldusega (kui taotleja on hageja) või kostja vastusega (kui taotleja on kostja).

Lisaks on tehtud ettepanek näha ette meetmed, et säilitada liikmesriigi kohustuste rikkumise hagnosisid tõhusus. Kuna selliste hagnosisid peamine eesmärk on lõpetada liidu õiguse rikkumised, mis tulenevad liidu õigusnormide riigisisesele õigusesse üle võtmata jätmisest või nende ebaõigest kohaldamisest, ei tohiks liikmesriigi kohustuste rikkumise hagnosisid esimese astmena menetlemise pädevuse Üldkohtule üleandmine viia selleni, et liidu õigusega vastuolus olev olukord kestab edasi seetõttu, et asjaomase valdkonna Üldkohtu otsuseid saab ELTL artikli 256 lõike 1 teise lõigu alusel edasi kaevata.

Sellest tulenevalt tehakse ettepanek muuta põhikirja artiklit 61 nii, et liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses tehtud Üldkohtu otsuse edasikaebamise korral nähakse ette, et Euroopa Kohus teeb nii õiguslikes kui ka faktilistes küsimustes asjas lõpliku otsuse, kui ta leiab, et apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Üldkohtu otsus tuleb tühistada. See meede – lisaks põhikirjas ja Euroopa Kohtu kodukorras juba ette nähtud võimalustele Euroopa Kohtule esitatud kohtuasjade kiireks lahendamiseks (vt näiteks kodukorra artiklid 133–136, mis on kodukorra artikli 190 lõike 1 alusel apellatsioonimenetlusele kohaldatavad, ning artikli 53 lõige 3 ja artikkel 181) – võimaldab seega säilitada võimaluse esitada apellatsioonkaebus liikmesriigi kohustuste rikkumise asjades tulevikus tehtavate Üldkohtu otsuste peale, tagades samas kiire menetluse Euroopa Kohtus ja seega lõpliku otsuse tegemise liidu õiguse väidetava rikkumise kohta asjaomase liikmesriigi poolt.

Sama põhimõtte järgi ei hõlma käesolev ettepanek hagisid, mis on esitatud ELTL artikli 260 lõike 2 alusel või ELTL artikli 258 ja artikli 260 lõike 3 ühisel alusel, ning need hagid jäävad praeguses etapis üksnes Euroopa Kohtu pädevusse. Selline väljajätmine on seletatav sooviga mitte põhjustada menetlusaja tarbetut pikenemist ja nende hagide delikaatse laadiga, mis on sätestatud nimetatud artiklites, mis annavad Euroopa Kohtule võimaluse määrata rikkumise toime pannud liikmesriigile karistusmaks või põhisumma.

ELTL artikli 258 ja artikli 260 lõike 3 alusel esitatud hagide kohta olgu lisaks märgitud, et kuigi nende kahe sätte ühisel alusel on Euroopa Kohtule esitatud palju hagisid, ei ole ta ELTL artikli 260 lõike 3 kohaldamisala või ulatuse kohta veel otsust teinud, kuna kõik selle sätte alusel esitatud hagid on komisjon enne Euroopa Kohtu otsuse tegemist tagasi võtnud.

II. ELTL artikli 260 lõike 2 või 3 alusel tehtud kohtuotsuse mittenõuetekohase täitmisega seotud tühistamishagide menetlemise pädevuse Euroopa Kohtule üleandmine

ELTL artikli 260 kohaselt saab liikmesriigi kohustuste rikkumise üle otsustav kohus mitte üksnes tuvastada, et liikmesriik on rikkunud aluslepingutest tulenevaid kohustusi, vaid määrata ka rikkumise toime pannud liikmesriigile karistusmaks või põhisumma. Nii võib see olla eelkõige juhul, kui liikmesriigi suhtes algatatakse teist korda menetlus, kuna ta ei ole esimest kohtuotsust, millega liikmesriigi kohustuste rikkumine tuvastati, nõuetekohaselt täitnud (ELTL artikli 260 lõike 2 teine lõik).

Kontrollides talle antud volituste raames meetmeid, mida liikmesriik on võtnud Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks, ja nõudes sisse karistusena määratud summad, võib komisjon vastu võtta õigusakte, mille peale on võimalik esitada Üldkohtule tühistamishagi vastavalt tema üldisele pädevusele seda liiki hagide esimese astmena lahendamiseks ELTL artikli 256 lõike 1 alusel.

Praegu kehtiva pädevuse jaotuse puhul võib asjaolu, et liikmesriigi kohustuste rikkumise hagnid lahendab üksnes Euroopa Kohus, põhjustada teatud olukordades suurt ebaselgust Üldkohtu pädevuse täpse ulatuse suhtes ning tõsiseid raskusi juhul, kui komisjoni ja asjassepuutuva liikmesriigi seisukohad lahknevad eelkõige selles osas, kas meetmed, mida liikmesriik on võtnud Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks, on sobivad. Komisjoni – ja hiljem Üldkohtu poolt – meetmete kontrollimisel, mida liikmesriik on võtnud Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks, millega sellelt liikmesriigilt mõisteti välja karistumakse, ning määratud karistuste alusel liikmesriigi poolt maksmisele kuuluvate summade sissenõudmisel tuleb tingimata võtta arvesse, kuidas on liikmesriigi kohustuste rikkumist Euroopa Kohtu otsuses piiritletud. Nagu Üldkohus ise on otsustanud, oleks vastupidise seisukohaga nõustumise tagajärg see, et kui liikmesriik vaidlustab komisjoni hinnangu, mis läheb Euroopa Kohtu otsuse resolutsioonis esitatust kaugemale, siis peaks Üldkohus tegema otsuse liikmesriigi praktika või õigusnormide kooskõla kohta liidu õigusega ja seega sekkuma Euroopa Kohtule selles küsimuses antud ainupädevusse (vt eelkõige 29. märtsi 2011. aasta kohtuotsus Portugal vs. komisjon (T-33/09, EU:T:2011:127), punkt 90, mille Euroopa Kohus 15. jaanuari 2014. aasta kohtuotsuses komisjon vs. Portugal (C-292/11 P, EU:2014:3) muutmata jättis).

Kavandatav süsteem, millega antakse teatud liiki liikmesriigi kohustuste rikkumise hagnid üle Üldkohtule, seda ohtu ei kahanda. On tõsi, et Üldkohtul on hõlpsam hinnata komisjoni rakendusmeetmete õiguspärasust seoses liikmesriigi kohustuste rikkumisega, kui ta on ise selle rikkumise piiritletud. Kuid lisaks asjaolule, et teatud liikmesriigi kohustuste rikkumised jäävad Euroopa Kohtu pädevusse, ei tohi unustada, et alati on võimalus esitada apellatsioonkaebus nii Üldkohtu algse otsuse peale, millega liikmesriigi kohustuste rikkumine tuvastati, kui ka kohtuotsuse peale, millega komisjoni hilisem akt tühistati. Sellest tuleneda võivale õiguslikule ebakindlusele lisanduks liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse pikenemine asjades, mis on täitmisega seotud raskuste sellisesse etappi jõudnuna juba väga kaua kestnud.

Seetõttu tehakse ettepanek jätta kõik vaidlused, mis on seotud liikmesriigi kohustuste rikkumisega, millega kaasneb rahaline karistus, üksnes Euroopa Kohtu pädevusse, olgu siis tegemist liidu õigusest tulenevate liikmesriigi kohustuste rikkumise olemasolu algse tuvastamisega – sellise hagi raames, mis on esitatud ELTL artikli 258 ja ELTL artikli 260 lõike 3 ühisel alusel – või vaidlustega, mis võivad tekkida pärast karistumakse või põhisumma väljamõistmist.

III. Teatavate apellatsioonkaebuste menetlusse võtmise otsustamine Euroopa Kohtu poolt

Käesoleva ettepaneku kolmas osa käsitleb apellatsioonkaebuseid ja selle sisu on teatud liiki apellatsioonkaebuste menetlusse võtmise otsustamise menetluse kehtestamine: Euroopa Kohus vaatab läbi üksnes apellatsioonkaebused, mis tõstatavad tervikuna või osaliselt liidu õiguse arengu seisukohast olulise küsimuse või milles on kaalul liidu õiguse ühtsus või järjepidevus.

Tehakse ettepanek viia selline menetlus sisse üksnes olukordades, kus sõltumatu haldusasutus on vaidluse juba läbi vaadanud, see tähendab kohtuasjades, kus on enne asja Üldkohtu menetlusse andmist esitatud vaie. See puudutab eelkõige kaubamärgi valdkonna otsuseid, mille on teinud Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (EUIPO), kus tegutsevad apellatsioonikojad, aga ka otsuseid, mille on teinud erinevad liidu ametid – nagu Ühenduse Sordiamet (CPVO) või Euroopa Kemikaaliamet (ECHA) –, kus tegutsevad vaideorganid.

Kõigil nimetatud juhtudel on vaidlustatud otsuste õiguspärasust enne Euroopa Kohtusse pöördumist juba kaks korda kontrollitud. See selgitab, miks on neis valdkondades suur hulk apellatsioonkaebuseid, mis on pärast kaebuse läbivaatamist ja suurte kulutuste tegemist² ikkagi ilmselge vastuvõetamatuse või ilmselge põhjendamatuse tõttu rahuldamata jäetud.

Et Euroopa Kohus saaks keskenduda kohtuasjadele, mis nõuavad tegelikult tema tähelepanu, ja kasutada oma vahendeid parimal võimalikul viisil, on tehtud ettepanek lisada põhikirja artikkel 58a, mis käsitleb apellatsioonkaebuste menetlusse võtmise otsustamist.

² Nagu statistika näitab, lahendati 2017. aastal 194st Euroopa Kohtu lahendatud apellatsioonkaebusest kodukorra artikli 181 alusel tehtud kohtumäärusega 57 apellatsioonkaebust ehk 29,4% lahendatud apellatsioonkaebuste koguarvust. See osakaal oli veelgi suurem 2016. aastal, kuna siis oli kodukorra artikli 181 alusel tehtud kohtumäärusega lõpetatud kohtuasju 88 ehk ligi 50% kõikidest Euroopa Kohtu lahendatud apellatsioonkaebustest 2016. aastal (182 apellatsioonkaebust). Intellektuaalomandi valdkonnas esitatud apellatsioonkaebuseid, mis lõpetati kohtumäärusega, oli vastavalt 51 (2016. aastal) ja 22 (2017. aastal).

ELTL artikli 256 lõike 1 teise lõigu kohaselt võib nendes valdkondades tehtud Üldkohtu otsuseid ka edaspidi Euroopa Kohtusse üksnes õigusküsimustes edasi kaevata, kuid kohtuasja pool, kes vaidlustab Üldkohtu otsuse, peab apellatsioonkaebusele lisatud dokumendis tõendama, et apellatsioonkaebuses tõstatatud küsimus on liidu õiguse ühtsuse, järjepidevuse või edasiarendamise seisukohast oluline.

Hinnangu, kas sellised tingimused³ on täidetud või mitte, annab üks Euroopa Kohtu koda. Tegemist on niisiis kollegiaalse ja põhistatud otsusega, mis tehakse juba väga varakult, lähtudes vaid edasikaevatud Üldkohtu otsusest ja apellatsioonkaebusele lisatud dokumendist, mille on esitanud apellant. Apellatsioonkaebus võetakse kas tervikuna või osaliselt menetlusse ja jätkub tavapärane menetlus või apellatsioonkaebust ei võeta menetlusse ja kohtuasja läbi ei vaadata.

Esimesel juhul teavitatakse apellanti, et Euroopa Kohus on tema apellatsioonkaebuse menetlusse võtnud, ja seejärel toimetatakse apellatsioonkaebus kätte teistele Üldkohtu kohtuasja pooltele ning jätkub tavapärane menetlus vastavalt üldistele menetlusnormidele.

Teisel juhul teavitatakse apellanti tema apellatsioonkaebuse menetlusse võtmisest keeldumise põhjustest ja vastavat teadet teistele Üldkohtu kohtuasja pooltele kätte ei toimetata ning pärast apellatsioonkaebuse esitamise tähtaja möödumist Üldkohtu otsus jõustub.

See mehhanism – mille üksikasjalik kord sätestatakse Euroopa Kohtu kodukorras ja mis ei piira Euroopa Kohtu võimalust lahendada kohtuasi kohtumäärusega, kui apellatsioonkaebuse võib kohe kodukorra artikli 181 või 182 alusel rahuldamata jätta või rahuldada – peaks võimaldama Euroopa Kohtul oma ressursse paremini kasutada, ilma et see kahjustaks poolte õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, mis on tagatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47.

IV. Terminoloogia ühtlustamine

Lisaks täheldati Euroopa Kohtu ja Üldkohtu vastavat pädevust reguleerivate sätete läbivaatamise käigus, et põhikirja artiklis 51 kasutatud terminoloogia sellise tegevuse või tegevusetuse tähistamiseks, mille suhtes võib esitada hagi, vastab aluslepingu redaktsioonile, mis kehtis enne Lissaboni lepinguga tehtud muudatusi.

Sellest tulenevalt võib asjaomases sättes ette nähtud pädevuse täpne jaotus ebaselgeks jääda.

Seepärast oleks vajalik aluslepingu ja põhikirja artikli 51 asjakohased sätted omavahel uuesti kooskõlla viia ja võtta sellega seoses artikli 51 punkti a alapunktis i ja punktis b üle terminoloogia, mida kasutatakse ELTL artiklites 263 ja 265.

³ Need sarnanevad nendele tingimustele, mil toimub ELTL artikli 256 lõike 2 teises lõigus ette nähtud uuesti läbivaatamine, mida on võimalik rakendada vaid pärast seda, kui kohtuasi on kahes järjestikuses kohtuastmes (kõigepealt erikohtus ja seejärel Üldkohtus) läbi vaadatud.

...,

millega muudetakse protokoll nr 3 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 256 lõiget 1 ning artikli 281 teist lõiku,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 106a lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Kohtu ... taotlust,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ... arvamust,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Vastusena üleskutsele, mille Euroopa Parlament ja nõukogu 16. detsembril 2015 seoses Euroopa Liidu kohtusüsteemi ülesehituse reformi vastuvõtmisega Euroopa Kohtule esitasid, pidas Euroopa Kohus koos Üldkohtuga üldise arutelu neile kuuluva pädevuse üle ja analüüsis, kas mainitud reformi raames tuleks Euroopa Kohtu ja Üldkohtu pädevuse jaotuses muudatusi teha.
- (2) Nagu ilmneb aruandest, mille Euroopa Kohus 14. detsembril 2017 Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile esitas, ei pea ta praeguses etapis vajalikuks teha ettepanekut muuta talle Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 alusel esitatud eelotsuse küsimuste lahendamise korda. Nimelt on eelotsusetaotlused liidu kohtusüsteemi alustala ja neid menetletakse kiiresti, mistõttu ei ole teatavates põhikirjas sätestatud valdkondades esitatud eelotsuse küsimuste lahendamise pädevuse Üldkohtule üleandmine praegu vajalik.

- (3) Euroopa Kohtu ja Üldkohtu peetud arutelude käigus tuli siiski ilmsiks, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 või sama lepingu artikli 258 või 259 alusel esitatud hagnosis menetledes tuleb Euroopa Kohtul sageli lahendada vaidlusi, mis puudutavad peamiselt faktilisi küsimusi ja sarnanevad paljuskki vaidlustega, mida Üldkohus praegu Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 256 lõike 1 alusel esitatud hagide menetlemisel lahendab. Selleks et muuta Euroopa Kohtu ja Üldkohtu pädevuse jaotust selgemaks ja võimaldada neil kohtutel keskenduda oma põhiülesannetele, tuleks seega anda Üldkohtule pädevus menetleda esimese astmena liikmesriigi kohustuste rikkumise hagnosis, mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 ning artiklite 258 ja 259 alusel.
- (4) Võttes arvesse, et teatud liiki hagnosis, mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 258 või 259 alusel, võivad siiski omada põhiseaduslikku mõõdet või olla kiireloomulised või eriti tundlikud, tuleb jätta Euroopa Kohtu pädevusse nimetatud artiklite alusel esitatud hagnosis, milles palutakse tuvastada Euroopa Liidu lepingust, Euroopa Liidu toimimise lepingu kolmanda osa V jaotisest või selle jaotise alusel vastu võetud õigusaktidest tulenevate liikmesriigi kohustuste rikkumist. Lisaks tuleks ette näha võimalus, et Üldkohus suunab tema menetluses oleva asja Euroopa Kohtusse otsustamiseks, kui ta leiab, et kohtuasjas on nõutav põhimõtteline otsus või kui seda õigustavad erakorralised asjaolud.
- (5) Arvestades Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 260 lõike 2 või 3 alusel esitatud hagide – millega võib kaasneda karistumakse või põhisumma määramine – tundlikku laadi ja selleks, et mitte põhjustada menetlusaja ülemäära pikenemist, mis on seotud Üldkohtu otsuste edasikaebamise võimalusega, tuleks selle artikli alusel esitatud hagnosis jätta praegu üksnes Euroopa Kohtu pädevusse. Kuna liikmesriigi esitatud tühistamishagnosis komisjoni õigusakti peale, mis on seotud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 260 alusel tehtud Euroopa Kohtu otsuse mittenõuetekohase täitmisega, on pädev läbi vaatama Üldkohus ning kuna kohtupraktikast nähtuvalt võib Üldkohtul tekkida selliste hagide lahendamisel tõsiseid raskusi, kui komisjoni ja asjassepuutuva liikmesriigi seisukohad lahknevad selles osas, kas meetmed, mida liikmesriik on võtnud Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks, on sobivad, tuleks jätta kõik vaidlused, mis on seotud liikmesriigi kohustuste rikkumisega, millega kaasneb rahaline karistus, sealhulgas vaidlused, mis võivad tekkida pärast karistumakse või põhisumma asjassepuutuvalt liikmesriigilt väljamõistmist, üksnes Euroopa Kohtu pädevusse.
- (6) Liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse tõhususe tagamiseks tuleks lisaks näha ette, et liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses tehtud Üldkohtu otsuse edasikaebamise korral teeb Euroopa Kohus nii õiguslikes kui ka faktilistes küsimustes asjas lõpliku otsuse, kui ta leiab, et apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Üldkohtu otsus tuleb tühistada.

- (7) Lõpuks ilmneb Euroopa Kohtu ja Üldkohtu tehtud analüüsist, et hulgaliselt esitatakse apellatsioonkaebuseid kohtuasjades, mis on juba kaks korda – esmalt sõltumatu haldusasutuse ja seejärel Üldkohtu poolt – läbi vaadatud ning Euroopa Kohus jätab paljud neist apellatsioonkaebustest ilmselge põhjendamatususe või ilmselge vastuvõetamatuse tõttu rahuldamata. Et Euroopa Kohus saaks keskenduda kohtuasjadele, mis väärivad tema täielikku tähelepanu, tehakse hea õigusemõistmise huvides ettepanek kehtestada kohtuasjades, kus enne Üldkohtule hagi esitamist on juba toimunud menetlus sõltumatus haldusorganis, apellatsioonkaebuste menetlusse võtmise otsustamise mehhanism. Seega tuleb kohtuasja poolel, kes vaidlustab sellistes kohtuasjades Üldkohtu otsuse, eelnevalt veenda Euroopa Kohut selles, et apellatsioonkaebuses tõstatatud küsimused on liidu õiguse ühtsuse, järjepidevuse või edasiarendamise seisukohast olulised.
- (8) Protokolli nr 3 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta tuleks vastavalt muuta, tagades samal ajal põhikirja sätete ja Euroopa Liidu toimimise lepingu vastavate sätete täieliku terminoloogilise ühtsuse, ning näha ette asjakohased üleminekusätted käesoleva määruse jõustumisel menetluses olevate kohtuasjade edasise menetlemise kohta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Protokolli nr 3 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta muudetakse järgmiselt:

- 1) Artikkel 51 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 51

1. Erandina Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 256 lõikest 1 jääb pädevus Euroopa Kohtule:

a) Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklites 263 ja 265 osutatud hagide puhul, kui hagi esitajaks on liikmesriik ja hagi esitatakse:

i) seadusandliku akti, nõukogu õigusakti, välja arvatud soovitus või aramus, Euroopa Parlamendi või Euroopa Ülemkogu sellise õigusakti suhtes, mille eesmärgiks on tekitada õiguslikke tagajärgi kolmandatele isikutele, või Euroopa Parlamendi, Euroopa Ülemkogu või nõukogu tegevusetuse suhtes, välja arvatud:

- nõukogu poolt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 kolmanda lõigu alusel tehtud otsuste suhtes;
- nõukogu poolt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 207 nimetatud kaubanduse kaitsemeetmeid käsitleva nõukogu määruse alusel vastu võetud õigusaktide suhtes;
- nõukogu aktide suhtes, millega nõukogu teostab kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 291 lõikega 2 rakendamisvolitusi;

ii) komisjoni tegevuse või tegevusetuse suhtes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 331 lõike 1 alusel;

b) Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklites 263 ja 265 osutatud hagide puhul, mille liidu institutsioon on esitanud seadusandliku akti, nõukogu, komisjoni või Euroopa Keskpanga õigusakti, välja arvatud soovitus või aramus, Euroopa Parlamendi või Euroopa Ülemkogu sellise õigusakti suhtes, mille eesmärgiks on tekitada õiguslikke tagajärgi kolmandatele isikutele, või Euroopa Parlamendi, Euroopa Ülemkogu, nõukogu, komisjoni või Euroopa Keskpanga tegevusetuse suhtes;

c) Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 263 osutatud hagide puhul, kui hagi esitaja on liikmesriik ja hagi esitatakse komisjoni õigusakti peale, mis käsitleb Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 260 lõike 2 teise lõigu või lõike 3 teise lõigu alusel tehtud Euroopa Kohtu otsuse mittenõuetekohast täitmist.

2. Üldkohus on pädev arutama ja lahendama esimese astmena Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 teise lõigu, artikli 258 või 259 alusel esitatud hagnosisid, välja arvatud sellised kahe viimase sätte alusel esitatud hagnosisid, milles palutakse tuvastada, et liikmesriik on rikkunud Euroopa Liidu lepingust, Euroopa Liidu toimimise lepingu kolmanda osa V jaotisest või selle jaotise alusel vastu võetud õigusaktist tulenevaid kohustusi.

Kui kohtuasjas on nõutav põhimõtteline otsus või kui erakorralised asjaolud seda õigustavad, võib Üldkohus omal algatusel või ühe poole taotlusel suunata asja Euroopa Kohtusse otsustamiseks.

Eelmises lõigus osutatud taotlus esitatakse olenevalt olukorrast kas hagiavalduses või kahe kuu jooksul pärast selle kostjale kättetoimetamist.“

2) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 58a

Kui enne Üldkohtule hagi esitamist peab olema toimunud menetlus sõltumatus haldusorganis, otsustab Euroopa Kohus eelnevalt, kas Üldkohtu otsuse peale esitatud apellatsioonkaebus võetakse menetlusse.

Apellatsioonkaebus võetakse menetlusse kodukorras sätestatud korras, kui apellatsioonkaebuses tõstatatud küsimus on tervikuna või osaliselt liidu õiguse ühtsuse, järjepidevuse või edasiarendamise seisukohast oluline.

Kui apellatsioonkaebust ei võeta menetlusse, tuleb menetlusse võtmata jätmise otsust põhjendada.“

3) Artikkel 61 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 61

Kui apellatsioonkaebus on põhjendatud, tühistab Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse. Ta võib ise teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium seda lubab, või suunata asja tagasi Üldkohtusse otsustamiseks.

Kui asi suunatakse tagasi Üldkohtusse, on Euroopa Kohtu otsused õigusküsimustes selle kohtu jaoks siduvad.

Kui Üldkohtu menetlusse mitteastunud liikmesriigi või liidu institutsiooni esitatud apellatsioonkaebus on põhjendatud, võib Euroopa Kohus, kui ta seda vajalikuks peab, teatada, millised Üldkohtu tühistatud otsuse tagajärjed loetakse vaidluse poolte suhtes lõplikuks.

Erandina esimesest lõigust kontrollib Euroopa Kohus kõiki asjassepuutuvaid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid ning teeb asja suhtes lõpliku otsuse, kui ta tunnistab käesoleva põhikirja artikli 51 lõike 2 alusel tehtud Üldkohtu otsuse peale esitatud apellatsioonkaebuse põhjendatuks.“

Artikkel 2

Käesoleva määruse alusel Üldkohtu pädevusse kuuluvad kohtuasjad, mis on määruse jõustumise kuupäeval Euroopa Kohtus läbivaatamisel, kuid kus menetluse kirjalik osa ei ole sel kuupäeval veel lõppenud, suunatakse Üldkohtusse.

Artikkel 3

Käesoleva määruse alusel Euroopa Kohtu pädevusse kuuluvad kohtuasjad, mis on määruse jõustumise kuupäeval Üldkohtus läbivaatamisel, kuid kus menetluse kirjalik osa ei ole sel kuupäeval veel lõppenud, suunatakse Euroopa Kohtusse.

Artikkel 4

Põhikirja artiklis 58a sätestatud mehhanismi ei kohaldata apellatsioonkaebustele, mis on käesoleva määruse jõustumise kuupäeval Euroopa Kohtus läbivaatamisel.

Artikkel 5

Käesolev määrus jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamisele järgneva kuu esimesel päeval.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg,...

Euroopa Parlamendi nimel

Nõukogu nimel

president

eesistuja